

לקוּטִים וספורים נפלאים

ראש השנה תשפ"ז

"תחל שנה וברכותיה!"

למרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל צרם שלקראת ראש השנה נצמדים אנשים לפתגם "תכלה שנה וקללותיה", והעיר: "יש להיזהר בזה שלא להיות חס ושלוש כפויי טובתו של מקום".

ובאמת, כאשר מתבוננים בשנה החולפת, ישנה נטייה להתרכז יותר במה שהיה חסר - מתוך הכנה, תקווה ותפילה שבשנה הבאה החסר הזה יתמלא!

אך מה עם כל השפע שכן היה?! האם זה נכון לסכם ולתמצת את כל השנה החולפת - על כל שפעה ומתנותיה הטובים שבכל זאת היו - בתואר "שנה וקללותיה"?...

לפיכך המליץ מרן הגאון רבי שלמה זלמן "להודות באותה מידה על כל החסדים והטובות שהיו במשך השנה - ולייחל שימשיכו גם הלאה!" בנוסף העיר שלא טוב מה שעושים חלק ממדפיסי הלוחות - שמדפיסים בסוף הלוח "תכלה שנה וקללותיה" - כי מה טעם

להתנבא מראש על שנה שלמה שהולכות להיות בה קללות, ואין זה אלא כפתיחת פה לשטן ח"ו...

(הליכות שלמה)

אמור מעתה: תחל שנה וברכותיה - כתיבה וחתימה טובה!

"זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים"

"העולם" - מפרש כך - "זכרנו לחיים", כי אתה הרי "מלך חפץ בחיים", אתה רבש"ע הרי רוצה שבני אדם יחיו. אולם - אמר החפץ חיים לתלמידי הישיבה - תכוונו בבקשה זאת את הביאור דלהלן: "זכרנו לחיים" - אנו מתפללים לקב"ה שהוא יזכרנו לחיים, ואיזה סוג של חיים אנו מבקשים? "מלך חפץ בחיים" - אנו מבקשים כזה סוג של חיים שהמלך החפץ בחיים חפץ ורוצה בהם! "וכתבנו בספר החיים - למענך אלוקים חיים" - כתבנו בספר החיים, חיים שיהיו "למענך", כדי שנוכל לתקן את מה שקלקלנו ולעשות משהו למען קידוש שמך... (חפץ חיים)

"אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם" (ר"ה טז.)

אנו מצהירים על היותנו עבדים להקב"ה, "אם כבנים אם כעבדים". עבד אינו בוחר במה לעבוד את אדונו, עבד מהותו ביטול, עבד "לית ליה מגרמיה כלום" (- אין לו משלו כלום), ובשל כך מוכן הוא לכל תפקיד ולכל שליחות שיטיל עליו אדונו.

כך הוא יהודי הממליך את הקב"ה למלכו ואת עצמו לעבדו - הוא מצהיר בזאת על נכונותו

לשמש את הבורא בכל מצב שירצה הבורא.

מי שבחר במה ואיך לעבוד את ה' אינו עובד אלא את עצמו... הוא לא התבטל כלל!

הדברים חשובים ויסודיים. כשאין ידיעה בסיסית

"אני לדודי ודודי לי"

מישהו דופק בדלת, רוצה להכנס אלי הביתה. אבל למה שאפתח לו? אני מסתדר מצין לבד.

אני בטוח שאני מושלם, חזק ומצליח - שיש לי כחות ואני צודק.

לפתח את הדלת פרושו להודות שאני לא מסתדר לבד, שאני צריך את בעל הכחות שיכנס ויעזור לי. ואני לא מוכן. הדמיונות שלי חזקים ממני, ואני חי במסכת שקרים שאני מספר לעצמי.

ודודי, הוא ממשיך לדפק.

הוא דופק ומפגיש אותי עם חלשות, כעסים, פחדים, קנאה וכשלונות. ואני ממחר להסתיר ולצבץ אותם בצבעים יפים.

לפעמים הנקישות תכופות ולפעמים יש רוח ביניהן, אבל הן לעולם לא נפסקות. דודי עקשן, ולא מותר עלי.

גם אני עקשן. ממשיך לאחז בדמיונות ולא מוכן להכיר בכך שאני צריך אותו.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאתגר לחיים טובים ולשלום. אמן.

בהצהרה: ה' מלך - הווה. ה' מלך - עבר. ה' ימלוך - עתיד.
לעולם ועד, אבל קודם כל תמליך את הקב"ה על עצמך
כעת, ובהמשך תזכיר עבר ועתיד.
הכל מתחיל בהמלכה כעת!

זאת, אין המלכה ואין עבדות. יכול יהודי לעמוד על רגליו
ולהצהיר בתפילה: "מלוך על כל העולם כולו..."
וידע כל פעול... ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי
ישראל מלך... מוכן הוא להמליך את הקב"ה על כל
העולם, על כל היצורים מאריות עד נמלים - ורק על עצמו

"מלוך על כל העולם כולו"

מה פשר הכפילות "כל העולם כולו"?
מלך ומושל בשר ודם אינו מולך ומושל על כל ענייני האדם.
יש מלך ומושל הנוטל מיסים מאנשי מדינתו, ויש אף שמושל על גופם לשעבדם שעבוד הגוף, אך אינו מושל על חייהם ומותם.

אך הקדוש ברוך הוא מולך ומושל על כל הנבראים בכלל, ועל כל נברא ונברא בפרט, על כל חלק וחלק שבו, בגופו ובנשמתו, בחייו ובמותו, ובכל חיי הנצח שלו.

זהו שאנו אומרים: "מלוך על כל העולם" - היינו בכללות העולם, וגם "כולו" - על כל חלק וחלק שבו ובכל פרט ופרט מהנבראים.

(ישועות יעקב, תקפ"ב)

"אשרי העם יודעי תרועה"

הגיע הרה"ק רבי לוי יצחק זיע"א לעיר בארדיטשוב, וחזר אחר בעל תוקע לראש השנה הראוי לדבר.

התקבצו כל יודעי תקיעה בעיר, הרבה רצו לזכות בזכות גדולה זו, לתקוע

בבית מדרשו של הרב.

בחן רבי לוי יצחק את המעמדים, אך לצערו איש מהם לא מצא חן בעיניו, כל אחד התחרה בשני בכח ידיעת הכוונות והסתרים ורמזים.

יום אחד בא לפניו בעל תקיעה, שאלו רבי לוי יצחק לכוונותיו וידיעותיו, והלה נענה ואמר: "רבינו, יהודי פשוט אני שאין לי עסק בנסתרות, ארבע בנות לי

לאט לאט הדפיקות מערצרות אותי. הדמיון שאני מושלם - נסדק.

כדי להגן על התדמית שלי, אני יוצא למלחמה עקשת, ולכל דרך לחימה יש ספור משלה:

לפעמים אני מאשים את האחרים - "אני אדם רגוע, למה אתה חייב לעצבן אותי?! אני אדם טוב, ורק בגללך נכשלת!"

לפעמים אני מתמסכן - "אני בעצם אדם טוב, אבל כל כך סובל, שמתר לי קצת לוותר לעצמי".

לפעמים אני פשוט מנפה את המציאות ומשכנע את עצמי שזה לא כשלון או חלשה, אלא מצוה שהייתי חייב לעשות.

ולפעמים אני נסחף במסע שכנוע והסברה שלם: הכל מתחיל מחסכי הילדות שלי, ממשיך דרך ההורים שלא הביעו לי אהבה וצוות המחנכים שלא ראה את הילד שבי, וכך ביקר המחנה ובלחץ של החיים כאן בארץ הקטנה.

העקר לשמר על התמונה היקרתית של עצמי ולהדחיק את הכאב הפנימי.

ודודי ממשיך לדפק.

כשהמציאות חזקה מכל תרועה ואני פוגש בחסרון שאי אפשר לטשטש, אני מבהל. כל המשענת שלי בסכנה!

מיד מתעוררים מנגנונים מתוחכמים: את המצפון אני מתרגם כ"הרהורי תשובה", וממהר "לתקן" את המדות, להתענות ולהסתגף - העקר שלא יהיה סדק, העקר שלא אאלץ לפתח את הדלת לדודי ולהודות בשבריריות שלי.

אני אפילו מעז לענות מעבר לדלת: "הנה, תקנתי! אני כבר צדיק, למה אתה ממשיך לדפק?!"

הוא לא מוכן להמליך את ה', כל מה שקשור לחיים האישיים שלו הוא רוצה להחליט לבד. זו אינה מלכות.

זה מזכיר סיפור ששמעתי מהגה"צ רבי עזריאל טאובר זצ"ל, על סטודנט שלמד באחת האוניברסיטאות

במוסקבה בתקופת הקומוניזם. באחת

ההרצאות, כשדיברו

בשבחה של השיטה

הקומוניסטית שדגלה

שהכל שייך לאומה, אין

עשירים ואין עניים, כולם

שווים, התלהב המרצה

ושאל את אחד

הסטודנטים: "נגיד

שהייתה לך אנייה, מה

היית עושה איתה?" "אני

- ענה הסטודנט - "הייתי

נותן חצי לרוסיה ורק

חצי הייתי משאיר

לעצמי".

"ואם הייתה לך פרה" -

המשיך המרצה ושאל.

"הייתי נותן חצי לרוסיה

וחצי משאיר לעצמי" -

השיב הסטודנט.

"ואם הייתה לך תרנגולת,

מה היית עושה איתה?"

המשיך המרצה ושאל.

"תרנגולת?", שאל

הסטודנט, "אותה הייתי

משאיר לעצמי!"...

"למה?", שאלו כולם.

"אתם מוכן להתחלק באנייה ובפרה ורק על תרנגולת מסכנה אתה לא מוכן לוותר?"...

ענה להם הסטודנט בפשטות: "תבינו חברים, תרנגולת יש לי, מה פתאום שאתחלק בה?"...

קל להמליך את הקב"ה על כולם, על כל העולם, על כל הסובב - החוכמה היא להמליך אותו על מה שיש לנו...

אנו חוזרים אין ספור פעמים בימים אלו בתפילות

לע"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה**

כ"א מר חשוון תשפ"א

בעיר הבחין האורח באדם רץ ברחוב ותוקע בחצוצרה. לא הבין הכפרי על מה ולמה תוקעים בחצוצרה ושאל עובר אורח, אך הלה מיהר ולא הייתה לו סבלנות להסביר באריכות, רק אמר בקצרה כי יש שריפה בעיר. כוונתו הייתה שעל ידי תקיעת החצוצרה מתקבצים המתנדבים בכיבוי האש מכל קצוות העיר, יוצאים ביחד למוקד השרפה, ומשתדלים לכבותה במהירות טרם תתפשט בכל האמצעים שברשותם.

כל זאת לא הסביר לאיש מהעיירה, שחשב שזוהי המצאה חדשה - אם יש שריפה בעיר ותוקעים בחצוצרה, השריפה נכבית מאליה.

שמח התמים עם ההמצאה הגאונית וחשב להפתיע בה את בני עירו. ניגש לחנות וביקש לקנות חצוצרה בדיוק כמו שבידי האדם הרץ ברחוב ותוקע בה, ומכרו לו בחפץ לב.

מיהר לעיירתו עם החצוצרה המיוחדת, אסף את כל בני העיירה וסיפר להם את הסיפור. תמחו האנשים איש אל רעהו, אך שמחו מאוד. בגודל ההתלהבות אמר: "הבה נעשה ניסיון, ותראו איך שאצליח".

לקח כמה גלונים בנוזן עם גפרורים, רץ לבתי העיירה שכולם היו מעץ, תבן וקש, ושפך את הבנוזן הנה והנה, הדליק גפרור אחד, והנה כל העיירה בערה לפניו כמדורת אש.

הוא נעמד לתקוע עם... החצוצרה, ותקע לעיני כל האנשים, אך כמובן שכעבור עשרה רגעים לא היה ניכר שפעם עמדה כאן עיירה.

אף אנו תמימים כמו האיש ההוא, אומרים לנו לתקוע בשופר באלול, ואנחנו חושבים שעל ידי התקיעה הזו כבר תבוא הגאולה.

אבל בינתיים מציתים מעט 'אש' מחלוקת מכאן, מעט 'אש' לשון הרע מכאן, מעט רכילות מכאן, עד שכל הגולה לפנינו כמדורת אש, ואנחנו עומדים תוקעים

שהגיעו לפרקן ואין בידי להשיאן. כשאתפלל אני עוסק בלבי: ריבונו של עולם, הריני עושה רצונך, מקיים מצוותך, ותוקע בשופר, אף אתה עשה רצוני, ותאפשר לי להשיא את בנותי."

אורו עיני רבי לוי יצחק, על אתר עמד ואמר: "אתה תתקע בבית מדרשי."

"אשרי העם יודעי תרועה"

אמר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לפני התקיעות: רבונו של עולם, הלא אתה ציווית לנו בתורתנו הקדושה רק איזה תיבות - "יום תרועה יהיה לכם", ועל אלו המילים הקצרות דרשו ולמדו חז"ל, והמציאו שזהו הכוונה על תקיעה, שברים, תרועה, ומפני הספק נהגו ישראל לתקוע מאה קולות, ונהגו שני ימי ראש השנה בכל מקום.

נמצא מאתיים קולות, באלפי אלפי שופרות, ואלפי אלפי בתי כנסיות, במשך אלפי אלפי שנים - סך הכל עולה לאלפי אלפים ורבעות תקיעות לאין שיעור וערך.

לעומת זה, מה אנו מבקשים ממך? שתתקע רק תקיעה אחת - "תקע בשופר גדול לחירותנו!" ודבר זה מבקשים ממך כל כלל ישראל, כל אחד בפני עצמו, שלוש פעמים בכל יום, זה קרוב לאלפיים שנה מעת חורבן בית המקדש, ומבקשים ממך שתתקע

רק תקיעה אחת - מדוע לא תמלא בקשתנו?

דרש רבי שריה דבליצקי זצ"ל: מעשים חיצוניים, אם כי ערכם רב מאוד להשפיע גם על הפנימיות, זה רק כשהם נעשים בכוונה זאת.

אם הם נעשים רק כמצוות אנשים מלומדה ואינם משפיעים על הפנימיות, הרינו משולים כאותו איש מעיירה קטנה שהזדמן לעיר גדולה.

יודי עומד מול הדלת הנעולה ולוחש: "למה אתה חושב שאני רוצה אותך מושלם? אני בראתי אותך ויודע שאין לך סבוי לעמד מול החלשות שלך לבד. רק אני יכול לעזור לך.

אני לא מבקש שתתגבר לבד, רק שתפתח את הדלת. אבל החותם שלי הוא אמת. כל עוד תמשיך להלחם על הרצון להסתדר בכחות עצמך ולכסות על האמת - הדלת לא תוכל להפתח. הסכם להכיר בחלשות ובאנושיות הפגיעה שלך כפי שהן."

כל מה שנדרש ממני הוא קצת אומץ להטות אذن ללחישה הזו ולהפסיק לשקר לעצמי.

ובאמצע הלילה זה קורה. אחרי שנה של בריחה, אני קולט את המציאות הפשוטה: לך ה' הצדקה ולנו בשת הפנים. כל מה שיש לי באמת זו חלשה וחוסר אונים.

בחשש מהול בתקנה אני מסובב את המפתח, פותח את הדלת ומגלה שם את דודי - המלך בשדה, היחיד שיכול לעזור לי במסע החיים.

פתאום אני מבין איך ידונות הופכים לזכיות: אותה חלשה שהפילה אותי שוב ושוב, היא זו שגרמה לי להסכים לפתח את הדלת ולהכניס את דודי אלי!

הפעם מביא אותי לכמיהה שיציל אותי מעצמי; הפחדים גורמים לי להתרפק עליו; והנפילות מביאות אותי להתחנן שיגן עלי. החלשות שלי הן המפתח לדלת.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

ותוקעים.

לא לזה הייתה כוונת רבותינו שהורו לנו לתקוע באלול, כוונתם הייתה שעל ידי התקיעה נתעורר כולנו ביחד לכבות את האשם האלה, אבל לא שנסתפק בתקיעה בעלמא כמו השוטה מהעיירה.

(דרוש דרש דרשה ל)

"לקונה עבדיו בדין - לרחם עמו ביום דין"

כאשר הגיע רבי אלימלך זי"ע לקטע זה נשא עיניו למרום ואמר: רבש"ע, הרי מוזכר (קידושין כ.) על הפסוק "כי טוב לו עמך" (דברים טו): עמך במאכל, עמך במשחה - שלא יהיה האדון אוכל פת נקיה ונותן לעבדו פת קיבר, או שותה יין ישן משובח ונותן לעבדו יין חדש וכו', ולכן כל הקונה עבד קונה אדון לעצמו.

רבש"ע, קנית אותנו לעבדים (ויקרא כה), אתה חייב לרחם על עמך ביום דין כדי לקיים "כי טוב לו עמך" - עם בני ישראל.

"כי שמע ה' אל קול"

הנער באשר הוא שם" פסוקים אלו אנו קוראים בראש השנה בתורה, ודרשו חז"ל (ר"ה טז): אין דנים את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, אם כן, בקשתנו אנו שנתאספנו בבית הכנסת להתפלל ולתקוע בשופר כמו שציוותה התורה - אם כן תדון אותנו לפי מעשינו, ואל תזכור לנו עוונות ראשונים, וכתוב אותנו בספר החיים וגזירות טובות, ישועות ונחמות.

(הרבי ר' אלימלך זי"ע)

העליות והמורדות הן קו החיים על המוניטור שלי: כל נפילה מגלה לי עוד מקום שבו אני זקוק לדודי, וכל עליה מגלה לי עוד רגע שבו הוא שמר עלי.

כפי שהיה אומר רבי אשר פריינד: "אמת" ראשי תבות - אני משקר תמיד. רק כשאני קולט את השקר התמידי של עצמי, אני מגיע לאמת.

כשאני עומד בתפלה ואמר: "יידע כל פעול כי אתה פעלתו", כבר לא אכון על אחרים או על העולם כלו, אלא עלי עצמי.

רבותנו של עולם, תמשיך לדפק ולאפשר לי לראות שאני בסך הכל פעול ויצור, ואתה הפועל והיוצר. מלך על העולם הקטן שבי, וכמוכן - על כל העולם כלו.

(נקודות של אור - ספינקא)

מלך מתרצה בדמעות

הרה"ק מסאטמאר זי"ע המשיל את הענין, לבן המלך שהורחק מבית אביו לאחר שסרח והזהר רבות ע"י אביו המלך, ולא שת לבו לכל האזהרות...

כעבור שנים נתעוררה האם - המלכה - בגעגועים אחר בנה, ויצאה למסע ארוך לתור אחריו ולבקרו, עד שהגיעה לאותה מדינה מרוחקת, מקום אשר הבן כלוא תחת בית מגודר הנעול בשלשלאות ומנעול כבד.

מאחורי הגדר זעק הבן לאמו "זעקה גדולה ומרה", כי רע ומר גורלו, יסורים קשים ומרים נחלתו. כה הוסיף הבן להתחנן ולעורר רחמי אמו שתצילנו מבור הגלות הלזה...

ותען האם המלכה: הנה אזורק לך מבעד לחרכים את המפתח, בו תפתח את המנעול ותצא לחופשי...

נטל הבן את המפתח, הכניסו למנעול... ולא נפתח, שוב ניסה ולא נפתח...

זעק הבן אל אמו: אני אנה אני בא, הדלת והשער אינם נפתחים... אולי אין זה המפתח הנכון?

אמרה האם: בטוחה אני שזה המפתח הנכון... אלא שברבות השנים שלטה החלודה במנעול, ולכן אין המפתח פותח... עצה אחת לך בני היקר: שפוך נא דמעות כמים על גבי המנעול, ובזה תוסר כל החלודה, ויפתח המפתח את המנעול ויבוא הבן אל אמו...

אף אנו אין לנו אלא לשטוף את שערי הלב בדמעות רותחות, ובזה יסורו כל המחיצות והחציצות, ונוכה לצאת ממאסר הגלות והצרות, להתקרב אל אבינו שבשמים ולפעול שנה טובה ומתוקה.

"אם עוונות תשמר ק-ה' מי יעמוד"

הגה"ק בעל "קדושת לוי" המליץ פעם בראש השנה על אחב"י, ואמר בפה קדשו: אם עוונות תשמר ק-ה, אם כן מי יעמוד לפניך בתפילה? שהרי הקב"ה מתאוה ומשתוקק לתפילת ישראל, ובאם לא ימחול לנו הקב"ה עוונותינו, לא ימצא הקב"ה מי שיתפלל לפניו, כי "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי".

זהו שכתוב (תהלים קיט) "למשפטיו עמדו היום כי הכל עבדיך" - ואין מלך בלא עם, ובאם לא תרצה למחול לנו, לא יהיה שום אדם בעולם שיתפלל לפניך, ועל כן "עשה ה' למען שמך" הגדול, כדי שיהיה נחת רוח לפניך.

"כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו כן"

תעביר ותספור נפש כל חי"

יש להבין מה הדמיון בין שניהם.

ויש לפרש כי יש הבדל בין אם הרועה רועה צאן של אחר, ולא צאן שלו - ואז כשיצאו מן השורה או ינסו ללכת או לברוח למקום אחר, יכה אותם במקלו, משא"כ אם רועה את "צאנו" - אז לא יכה אותם, רק ירים את שבטו מעליהם ואינו מכה אותם, לכן מבקשים מה' שרועה את בני ישראל - צאנו שלו - שלא יתן להכות אותם, אלא די אם יעביר תחת השבט מבלי להכותם.

(תהילתו בקהל חסידים)